

N:o 120.

Ank. till Riksd. kansli den 23 april 1909, kl. 1 e. m.

Utlåtande angående lönereglering för tjänstemän och vaktmästare vid justitieombudsmansexpeditionen.

(R. A.)

I sin till Riksdagen afgifna ämbetsberättelse har justitieombudsmannen gjort följande, till statsutskottet remitterade framställning:

»Med anledning af särskilda framställningar af Kungl. Maj:t beviljade Riksdagen åren 1901—1904 dyrtidstillägg att till statens ämbets- och tjänstemän med vissa undantag och under vissa förbehåll för samma år utgå med 10 procent af deras aflöningsförmåner. Dyrtidstillägg skulle icke i något fall få utgå med högre belopp än 500 kronor, och voro från åtnjutande af dyrtidstillägg undantagna, bland andra, de tjänstemän, hvilkas aflöningsförmåner af statstjänst för ifrågavarande år uppgingo till högre belopp än 7,000 kronor.

För år 1905 beviljade Riksdagen jämväl dyrtidstillägg, därvid i sistnämnda begränsningar gjordes den ändring att dyrtidstilläggens högst medgifna belopp för samma år bestämdes till 300 kronor, och från dyrtidstillägg uteslötos tjänstemän, hvilkas aflöningsförmåner af statstjänst för året uppginge till högre belopp än 5,000 kronor. Under samma villkor har Riksdagen beviljat dyrtidstillägg för åren 1906 och 1907.

På framställningar af justitieombudsmannen har Riksdagen åren 1902—1907 anvisat medel för beredande af motsvarande förbättrade löneförmåner åt tjänstemännen i justitieombudsmansexpeditionen.

Jämväl för år 1908 har Riksdagen, efter framställning af mig, medgifvit, att extra lönetillägg må till tjänstemän vid justitieombudsmansexpeditionen utgå efter samma grunder, som blifvit bestämda för beräk-

ande af det extra lönetillägg, som af Riksdagen för nämnda år tillerkänts befattningshafvare vid statens ämbetsverk; och har i enlighet härmed lönetillägg utgått med 15 procent af tjänstemännens aflöningsförmåner.

Någon ändring i de förhållanden, som påkallat de sålunda beviljade löneförbättringarna, har icke inträdt och lär ej heller vara att förvänta. Det synes mig därför, som om aflöningsförhållandena för tjänstemän och vaktbetjäning vid justitieombudsmansexpeditionen nu borde ordnas på ett mera stadigvarande sätt i likhet med hvad som ägt rum beträffande icke blott en del af statens ämbetsverk utan äfven riksbanken, riksgäldskontoret och Riksdagens bibliotek.

I afseende å justitieombudsmannens kanslipersonal föreskrifves i den för justitieombudsmannen gällande instruktionen, att justitieombudsmannen äger att sig till biträde antaga så många skickliga och för redlighet kända personer, som han anses till ärendenas skyndsamma och noggranna behandling behöfva; och som dessa personer, utgörande justitieombudsmannens expedition, icke för denna befattning innehafva någon beständig tjänst på stat, och kunna af honom efter behag ombytas, komma de att, i stället för lön, förses med ett, efter deras tjänstetid, lämpligt arfvode eller traktamente.

För den å justitieombudsmansexpeditionen anställda kanslipersonalen utgår aflöningen med följande årliga belopp, nämligen:
för en sekreterare med 4,500 kronor;

- › en kanslist, som tillika har skyldighet att ombesörja registratorsgöromålen, med 3,000 kronor, hvilka två löner dock kunna höjas efter fem år med 500 kronor och efter tio år med ytterligare 500 kronor; samt
- › en kanslist med 2,500 kronor, dock med rätt för justitieombudsmannen att, utan tillsättning af denne kanslist, till befordrande af göromålens gång inom expeditionen, vikariatsersättning, renskrifning m. m. använda nämnda belopp, med skyldighet å hans sida att för medlens användning redovisa.

I öfrigt skola de för justitiekanslersexpeditionen gällande bestämmelser och villkor i tillämpliga delar, efter justitieombudsmannens bepröfvande, gälla äfven för justitieombudsmansexpeditionen, hvarjämte särskildt är stadgadt, dels att sekreteraren hos justitieombudsmannen hör utan särskild ersättning jämväl bestrida de göromål, som tillhöra sekreterarebefattningen hos tryckfrihetskommittén, dels att, därest han förut innehar tjänst på rikets stat, han är skyldig att den därmed förenade löneinkomst frånträda, så länge han uppbär aflöningen såsom sekreterare hos justitieombudsmannen.

Omförmälda aflöningar fastställdes af Riksdagen år 1878 och hafva gällt allt sedan 1879 års ingång.

För en vaktmästare vid justitieombudsmansexpeditionen fastställdes 1878 års Riksdag en aflöning af 800 kronor, hvilket belopp dock efter fem år kunde höjas med 100 kronor, men så länge boställsrum i Riksdagens hus af vaktmästaren innehades, komme att minskas med 150 kronor om året.

Efter framställning af justitieombudsmannen medgaf 1903 års Riksdag, att aflöningen för vaktmästaren finge från och med år 1903 utgå med ett belopp af 950 kronor för år, hvilket belopp dock efter fem års innehafvande af tjänsten kunde höjas med 100 kronor.

I afseende å vaktmästarens löneförmåner är för öfrigt att märka följande: Till 1906 års Riksdag gjordes af justitieombudsmannen framställning om höjande af anslaget till justitieombudsmansexpeditionens och tryckfrihetskommitténs expenser. I denna framställning anfördes bland annat, att med expensanslaget afven borde betalas en del af kostnaden för expeditionslokalens städning. Vaktmästaresysslans nuvarande innehafvare, som antogs år 1902, därvid den med nämnda syssla förenade förmånen af fri bostad indrogs, hade under den tid, expeditionen efter hans antagande varit inhyt i riksgäldskontorets hus, fullgjort den honom åliggande skyldigheten att ombesörja expeditionslokalens städning genom en af honom aflönad städerska. Härför hade vaktmästaren måst vidkännas en utgift af 12 kronor 50 öre i månaden. Efter expeditionens flyttning kunde nämnda betalning för städningen icke längre anses skäligen, och torde det icke kunna påräknas att få städningen ordentligen fullgjord utan en icke oväsentlig förhöjning af därför utgående godtgörelse. Å andra sidan syntes det vara obilligt att låta denna förhöjning drabba vaktmästaren, hvadan den ökade kostnaden torde böra bestridas med expensmedlen.

Sedan Riksdagen medgifvit, att expensanslaget finge i enlighet med justitieombudsmannens förslag höjas till 1,000 kronor, har af detta anslag till aflönande af städerskan lämnats ett månatligt bidrag af 12 kronor 50 öre, under det vaktmästaren utaf den till honom utgående lönen för ändamålet utbetalt lika belopp för månad, hvadan sålunda städerskan uppburit en ersättning af 300 kronor för år.

Såsom af det föregående framgår, innehafva tjänstemännen i justitieombudsmansexpeditionen icke någon fast anställning.

Med hänsyn till, bland annat, nyssnämnda omständighet afvensom till de löneförmåner, som genom senaste löneregleringen tillagts befattningshafvare i riksgäldskontoret, bör, enligt min åsikt, den årliga aflöningen för den i justitieombudsmansexpeditionen anställde sekreteraren icke bestämmas

lägre än till 6,000 kronor samt för den nu med 3,000 kronor aflönade kanslisten — hvilken med hänsyn till de göromål, som af honom å expeditionen utföras, lämpligen synes böra benämnas registrator och kanslist — till 4,500 kronor. Efter fem år bör aflöningen för sekreteraren likasom för registratorn och kanslisten kunna höjas med 500 kronor och efter tio år med ytterligare 500 kronor.

Vidkommande den kanslistbefattning, för hvilken lönen enligt hvad ofvan nämnts är upptagen till 2,500 kronor, har denna befattning under en följd af år varit obesatt. Aflöningsbeloppet har i stället användts till bestridande af vikariatsersättningar och kostnader för renskrifning samt till aflönande af extra biträden. Emellertid har beloppet visat sig otillräckligt för angifna ändamål, beroende dels på ökad behof af biträde, dels på stegrade anspråk på ersättning för utfördt arbete. En icke oväsentlig höjning af anslaget är därför erforderlig; och anser jag det belopp, hvarmed anslaget bör ökas, icke kunna sättas lägre än till 1,500 kronor, i hvilken händelse anslaget alltså skulle belöpa sig till 4,000 kronor för år.

Då det icke är antagligt, att ifrågavarande kanslistbefattning kommer att tillsättas, utan anslaget måste disponeras såsom under de senare åren varit förhållandet, synes mig lämpligast, att detsamma uppföres såsom särskildt anslag att användas till befordrande af göromålens gång inom expeditionen, vikariatsersättning, renskrifning m. m.

Vaktmästarens aflöning synes skäligen böra bestämmas till samma belopp, som är fastställt för vaktmästare i riksgäldskontoret och vid Riksdagens bibliotek eller således till 1,400 kronor för år, hvilken aflöning efter fem år skulle kunna höjas med 200 kronor och efter tio år med ytterligare 200 kronor.

Skyldighet att ombesörja städning af ämbetslokalen eller att bidra till bestridande af kostnaden härför torde icke vidare böra åligga vaktmästaren, utan bör expeditionen själf bära hela denna kostnad.

Såsom förut nämnts, betingar städningen för närvarande en kostnad af 300 kronor för år räknadt. Om det ock nu låter sig göra att få städningen ombesöjd för nämnda belopp, torde detsamma snart visa sig otillräckligt.

Med anledning häraf och på det att expensanslaget icke måtte blifva otillräckligt för sitt hufvudsakliga ändamål, synes mig nämnda anslag böra ökas med 200 kronor eller således till 1,200 kronor för år.

I afseende å tidpunkten för den föreslagna lönereglernings tillämpning vill jag erinra därom, att den lönestat, som af Riksdagen år 1908 faststälts för riksgäldskontoret, trädde i kraft redan den 1 juli 1908. Det

synes mig därför billigt, att, därest lönerglering medgifves, densamma måtte få tillämpas från och med den 1 juli 1909.

Hvad åter angår anslaget till bestridande af kostnaden för vikariatsersättning etc., bör detta enligt min mening beräknas redan från och med den 1 januari 1909. Till stöd härför tillåter jag mig särskildt anföras, att den personal, som erhåller aflöning från detta anslag, icke kommit i åtnjutande af de lönetillägg, hvilka för de senare åren medgifvits tjänstemännen.

Likaledes torde den ifrågasatta ökningen af anslaget till expenser få beräknas från och med 1909 års ingång.

Såsom af det föregående framgår, har jag ansett mig icke böra ifrågasätta, att de nya aflöningarna för sekreteraren, registratorn och kanslisten samt vaktmästaren skola utgå tidigare än från och med den 1 juli 1909. För den händelse extra lönetillägg, i likhet med hvad som ägt rum för år 1908, kommer att beviljas äfven för år 1909 till befattningshafvare vid statens ämbetsverk, torde därför dylikt lönetillägg böra tillerkännas jämväl tjänstemännen och vaktmästaren vid justitieombudsmansexpeditionen för tiden till den 1 juli 1909 eller till dess eljest den föreslagna aflöningsförhöjningen träder i tillämpning.

Med återopande af hvad jag sålunda anført, får jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen må *dels* fastställa aflöningen för de vid justitieombudsmansexpeditionen anställda tjänstemän samt till expeditionens vaktmästare till följande årliga belopp, nämligen:

för sekreteraren till 6,000 kronor,

- » en registrator och kanslist till 4,500 kronor, hvilka två löner dock kunna höjas efter fem år med 500 kronor och efter tio år med ytterligare 500 kronor, samt
- » en vaktmästare till 1,400 kronor, hvilket belopp dock kan höjas efter fem år med 200 kronor och efter tio år med ytterligare 200 kronor;

äfvensom medgifva, att dessa aflöningar må utgå från och med den 1 juli 1909, *dels ock* bevilja från och med år 1909 ett årligt anslag af 4,000 kronor att, emot behörig redogörelse, användas till befordrande af göromålens gång inom justitieombudsmansexpeditionen, vikariatsersättning, renskrifning m. m.;

samt att Riksdagen må besluta, att till bestridande af expenser vid justitieombudsmannens och tryckfrihetskommitténs expedition ett belopp af 1,200 kronor årligen från och med år 1909 bör, emot behörig redogörelse, förskottsvis af riksgäldskontoret till justitieombudsmannen utbetalas.

De särskilda villkor, som för närvarande äro bestämda för åtnjutande af de med befattning i justitieombudsmansexpeditionen förenade löneförmåner, torde fortfarande böra gälla.

Vidare tillåter jag mig hemställa,

att Riksdagen, under förutsättning att extra lönetillägg eller annan därmed jämförlig tillfällig löneförbättring innevarande år beviljas befattningshafvare vid statens ämbetsverk, måtte tillerkänna enahanda förmån jämväl åt tjänstemännen och vaktmästaren i justitieombudsmansexpeditionen att utgå intill den dag, då den föreslagna aflöningsförhöjningen träder i tillämpning.»

Utskottet, som beträffande omförmälda framställning i hvad den afser beredande af extra lönetillägg eller annan tillfällig löneförbättring för tjänstemän och vaktmästare vid justitieombudsmansexpeditionen kommer att afgifva yttrande i sammanhang med behandlingen af Kungl. Maj:ts förslag om extra lönetillägg för befattningshafvare vid vissa statens verk, har i fråga om justitieombudsmannens framställning i öfrigt funnit giltiga skäl vara anförda såväl för höjning till 1,200 kronor af anslaget till bestridande af expenser vid justitieombudsmannens och tryckfrihetskommitténs expedition som ock för anvisande af ett anslag å 4,000 kronor till befordrande af göromålens gång inom justitieombudsmansexpeditionen, vikariatsersättning, renskrifning m. m., hvilket sistnämnda anslag skulle träda i stället för det nu utgående årliga belopp af 2,500 kronor, som i främsta rummet är afsedt till aflöning af en kanslist. — Hvad angår de för befattningshafvarna vid justitieombudsmansexpeditionen föreslagna nya aflöningarna, hafva de synts utskottet vara något för högt tilltagna, särskildt då man tager i betraktande, att expeditionen icke hålles för allmänheten tillgänglig mer än fyra timmar om dagen och att i följd häraf befattningshafvarnas dagliga tjänstgöring å tjänsterummet i regel torde vara begränsad till nämnda tid. Med afseende härå anser utskottet, att ifrågavarande aflöningar skäligen kunna sättas till något lägre belopp än de, som innevarande år blifvit bestämda för motsvarande tjänster vid justitiekanslersämbetet, hvarest, enligt hvad Riksdagen uttalat, den dagliga tjänstgöringstiden å tjänsterummet bör utsträckas till sex timmar. Med hänsyn till berörda omständighet samt förhållandena i öfrigt finner sig utskottet hafva skäl att för befattningshafvarna vid justitieombudsmansexpeditionen tillstyrka följande aflöningar:

för sekreteraren 5,500 kronor med två ålderstillägg å 500 kronor att upp-
bäras efter resp. fem och tio års tjänstgöring,

- » registratören och kanslisten 4,000 kronor med ålderstillägg likasom sekreteraren, och
- » vaktmästaren 1,100 kronor med ett ålderstillägg å 100 kronor efter fem års tjänstgöring.

Lika med justitieombudsmannen anser utskottet vaktmästaren böra befrias från skyldighet att ombesörja städning af ämbetslokalen eller bidra till bestridande af kostnaden härför.

På sätt justitieombudsmannen förordnat, torde, såsom förut, de för justitiekanslersexpeditionen gällande bestämmelser och villkor i tillämpliga delar, efter justitieombudsmannens bepröfvande, få gälla äfven för justitieombudsmansexpeditionen, och det synes ej heller vara anledning göra någon ändring i de särskilda stadganden beträffande sekreterarens tjänstgöring m. m., som förekomma i riksgäldskontorets reglemente.

Justitieombudsmannen har föreslagit, att befattningshafvarna skulle från och med den 1 nästkommande juli komma i åtnjutande af de nya aflöningarna samt att förberörda två anslag skulle beviljas att med sina förhöjda belopp utgå redan från och med innevarande år. I enlighet med hvad af Riksdagen iakttagits såväl år 1878 beträffande då beslutad löne-reglering för befattningshafvare vid justitieombudsmansexpeditionen som ock nästlidet år med afseende å förhöjning af justitieombudsmannens lön, anser utskottet emellertid lämpligast, att nu förevarande löne-reglering träder i tillämpning först med nästkommande års början samt att anslagsförhöjningarna i fråga likaledes räknas från denna tidpunkt.

På grund af det anförda får utskottet hemställa,

att Riksdagen må

a) för tiden från och med år 1910 fastställa aflöningen för befattningshafvare vid justitieombudsmansexpeditionen till följande årliga belopp, nämligen:

för sekreteraren 5,500 kronor,

- » registratören och kanslisten 4,000 kronor,

hvilka två aflöningar kunna höjas efter fem års tjänstgöring med 500 kronor och efter tio års tjänstgöring med ytterligare 500 kronor, samt

- » vaktmästaren 1,100 kronor, hvilken aflöning kan efter fem års tjänstgöring höjas med 100 kronor;

b) besluta, att de för justitiekanslersexpeditionen gällande bestämmelser och villkor i tillämpliga delar

skola, efter justitieombudsmannens bepröfvande, gälla afven för justitieombudsmansexpeditionen, att sekreteraren hos justitieombudsmannen bör utan särskild ersättning jämväl bestrida de göromål, som tillhöra sekreterarebefattningen hos tryckfrihetskommittén, samt att, därest sekreteraren förut innehar tjänst på rikets stat, samma villkor och förbehåll skola vid uppbärandet af ofvan berörda aflöning iakttagas, som äro stadgade i afseende på utbetalningen af justitieombudsmanslönen vid enahanda fall;

c) för tiden från och med år 1910 till utbetalning från riksgäldskontoret anvisa ett årligt anslag af 4,000 kronor att af justitieombudsmannen, emot behörig redogörelse, användas till befordrande af göromålens gång inom justitieombudsmansexpeditionen, vikariatsersättning, renskrifning m. m.; samt

d) likaledes för tiden från och med år 1910 till utbetalning från riksgäldskontoret anvisa ett årligt anslag af 1,200 kronor att af justitieombudsmannen, emot behörig redogörelse, användas till bestridande af expenser vid justitieombudsmannens och tryckfrihetskommitténs expedition.

Stockholm den 23 april 1909.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.
